

Accions sense vot en l'empresa familiar

Laura Balagué López

Estudiant de Dret de la Càtedra de Empresa Familiar de la Universitat de Lleida

Correu de contacte: lbl@alumnes.udl.cat

Rebut 5 novembre 2013; acceptat 14 novembre 2013

Resum

L'article 98 del Reial decret Legislatiu 1/2010, de la Llei de Societats de Capital (TRLSC), brinda a les societats anònimes la possibilitat de créixer a partir d'un nou mecanisme de finançament, les accions sense vot. Aquesta classe d'accions, van ser introduïdes de la mà del sistema anglosaxó en ple s. XIX, amb la vocació d'aportar finançament extern a les societats mercantils, sense afectar al control de les mateixes. Aquest mecanisme, d'escàs ús en general, no ha passat desapercbut per a l'empresa familiar. L'objectiu d'aquest article, és analitzar i determinar el grau d'utilitat i servei que suposen les accions sense vot per a l'empresa familiar, com a eina per facilitar el seu finançament i alhora creixement.

Classificació JEL: G32;M10

Paraules Clau: Accions sense vot, Empresa familiar, Societat anònima, Finançament.

1. Les accions sense vot en l'empresa familiar.

Les empreses familiars constitueixen la base del sistema productiu i econòmic espanyol, alhora que són un element clau en el que concerneix a la creació d'ocupació i riquesa del nostre país. Tal afirmació ve reforçada d'una sèrie de dades i estudis que així ho demostren, els quals provenen del IEF¹ (Institut d'empresa Familiar).

Per empresa familiar podem entendre aquella en la qual el seu poder és ostentat totalment per una família, que alhora posseeix la majoria del capital, i en la qual els seus membres formen part de la direcció de l'empresa i adopten les decisions més importants que concerneixin a la mateixa². Algunes de les empreses familiars més destacades al

¹ <http://www.iefamiliar.com/web/en/>

² CALAVIA MOLINERO, J. M., "Societat Holding familiar: protocolo familiar y estatutos sociales", Barcelona, Mazars & Asociados Abogados y Asesores Fiscales, junio de 2006, pàg. 1. Disponible en http://www.mazars.es/pdf/73_empresa%20FAMILIAR.JUNY%202006.doc

nostre país han arribat a convertir-se en prestigioses firmes, en aquest cas del sector tèxtil, com són Loewe, Inditex i Pronovias.

Tenint en compte aquestes notes, podem entendre que el bàsic per assegurar la continuació de l'empresa familiar, és que el seu control segueixi ostentant-se pel grup familiar. Aquesta particularitat, justifica que siguin escassos els mecanismes de finançament als quals pot recórrer aquesta tipologia d'empreses.

En aquest sentit, el dret anglosaxó va crear en el s. XIX, una classe d'accions que es caracteritzen, per integrar al soci en l'estructura societària a través de la seva participació al capital social de la societat (fins a aquí com les accions ordinàries) i per privar al soci del dret de vot. Aquesta privació suposa la nota definitiva d'aquesta classe d'accions, coneguda com a accions sense vot (non-voting shares).

La creació d'aquesta particular classe d'accions, es deu a la lluita contra dos problemes societaris. El primer, relacionat amb l'absentisme dels accionistes i el segon, amb la necessitat de la societat d'obtenir fons sense posar en risc el control polític de la mateixa. De manera, que en quant al primer problema, la solució aportada de les accions sense vot es traduïa en que per evitar l'absentisme, podria funcionar la tàctica de preveure accions ja desproveïdes del dret de vot, ja que eren elevats els casos en què molts dels socis no estaven interessats en la gestió dels assumptes socials de l'empresa.

En aquesta línia el professor Gallizo Larraz,³ afirma que “des d'un punt de vista social, una de les finalitats que pretén cobrir la regulació de les accions sense vot és intentar pal·liar l'absentisme dels accionistes circumstància bastant negativa pel normal funcionament de les societats, diferenciant així una realitat no expressada en la Llei⁴, com és la distinció entre Capital-control i Capital-Estalvi; el primer d'ells, més interessat en obtenir resultats dirigits cap a l'autofinançament de l'empresa, i el segon, orientat senzillament, a obtenir uns alts dividendes suficients per fer atractiva la inversió de l'accionista”.

Pel que concerneix al segon dels problemes, les accions sense vot permeten que la societat obtingui fons propis en forma de capital sense que els inversors prenguin part en les decisions de la mateixa. Els inversors o accionistes sense vot, poden ser tercers aliens a la família però també familiars que, encara que no ostentin cap lloc de treball en l'empresa, a través de les accions sense vot, puguin gaudir dels beneficis obtinguts per aquesta sense interferir en el seu desenvolupament.

D'aquesta manera, la família o grup familiar que estigui al control d'una empresa familiar finançada a través d'accions sense vot, mai veurà perillar la seva posició dominant, ja que els accionistes no interferiran en els assumptes socials. A més, a part de no veure's alterat el control de la societat, hem de tenir en compte un aspecte molt important i és que la societat podrà comptar amb fons per poder seguir desenvolupant les seves activitats i així continuar creixent. És per aquests motius que apreciem favorablement la viabilitat de finançar, a partir d'accions sense vot, a les empreses familiars.

³ GALLIZO LARRAZ, J.L. “Rentabilidad de las acciones sin voto”, *Técnica contable*, nº 552, diciembre 1994, pág. 780 iss .

⁴ La referència era al Reial Decret Legislatiu 1564/1989, de 22 de desembre, pel qual s'aprova el TRLSA.

No obstant això, hem de tenir en compte que les empreses familiars poden adoptar diferents tipus societaris, com són la societat de responsabilitat limitada (S.L.) i la societat anònima (S.A.). D'aquests tipus, només la societat anònima resulta factible per emetre accions sense vot, i és que aquesta, està dotada d'un factor que la converteix especialment en atractiva, ja que les seves accions tenen caràcter negociable. Aquesta circumstància, permet que la societat anònima pugui accedir als mercats secundaris de valors. A més, cal destacar que en ser la societat anònima la que es dirigeix a un públic més ampli d'inversors i la que al seu torn maneja més capital, és el tipus societari que resulta més idònia per al desenvolupament de les accions sense vot.

2. Marc jurídic de les accions sense vot.

2.1. Dret espanyol.

El primer antecedent relatiu a les accions sense vot el trobem en la Llei de Societats Anònimes de 17 de juliol de 1951 (LSA⁵). Aquesta, neix amb l'entusiasme i el propòsit de completar tots els buits que caracteritzaven la regulació de la societat anònima, la qual estava concebuda per aquesta llei com l'eina més important de l'economia industrial moderna, fet que justificava la necessitat de donar regulació a tal societat.

La LSA, preveu que les societats anònimes puguin crear diferents classes i sèries d'accions, destacant en particular les ordinàries i les privilegiades. Per crear aquestes classes d'accions, la Llei exigeix en el seu precepte 38 que es respectin les regles de la modificació dels Estatuts socials, i que en cap cas s'arribi a vulnerar el principi de proporcionalitat entre el capital de l'acció i el dret de vot. Respecte les accions sense vot, no trobem en aquesta llei precepte que les nomeni però les podem intuir, ja que les situaríem en el grup de les privilegiades. A més, el fet de no disposar del vot no suposa cap quebrament del principi de proporcionalitat, ja que tal manca es compensa amb una sèrie de privilegis, no aptes per a les accions ordinàries (d'aquí les anteriors com a privilegiades).

2.1.2. La Llei de Societats de Capital (TRLSC).

La Llei de Societats de Capital, és el resultat de la unió de diferents regulacions disperses sobre les societats mercantils. En la seva exposició de motius, ja es posa de manifest que la raó de la Llei es deu a regular, ordenar i harmonitzar, la pluralitat de legislació existent sobre aquest tema amb la finalitat d'evitar possibles contradiccions originades per la disparitat que presentava la legislació⁶.

Ja és en aquesta Llei, on es dona el primer tractament formal a les accions sense vot. Aquestes, estan situades en el Títol IV de les "participacions socials i accions", Capítol II, Secció segona, relacionada amb les participacions socials i les accions sense vot, en els art. 98-103 de la mateixa llei.

Tenint en compte les notes que assenyala la Llei, referents a les accions sense vot, podem afirmar que aquestes, són títols que pot emetre una societat anònima, caracteritzats per privar del dret de vot als seus titulars. Aquesta privació, al seu torn

⁵ DE MONTELLÀ, R.GAI, *Tratado práctico de la sociedad anónima*, Costa Llibreter, 1952.

⁶ Exposición de Motivos del Real Decreto Legislativo 1/2010, de 2 de julio, por el cual se aprueba el TRLSC.

comporta certs avantatges o privilegis de caràcter patrimonial, els quals seran objecte de desenvolupament més endavant.

2.2. Dret comunitari.

La Unió Europea està immersa en un continu procés d'harmonització, que afecta a la majoria de les legislacions dels quals són, els seus Estats Membres. En particular, la matèria mercantil està sent harmonitzada sota les directrius que marca la Comissió Europea⁷. Aquesta, és una de les principals institucions de la UE i s'ocupa de representar i defensar els interessos comunitaris. A més, també li correspon l'elaboració de propostes legislatives i polítiques.

En relació a la normativa comunitària, destaquem la Directiva 2007/36/CE del Parlament Europeu i del Consell d'onze de juliol de 2007 relativa a l'exercici de determinats drets dels accionistes de societats cotitzades. Aquesta eina jurídica, proposa una sèrie de regulacions orientades a la protecció dels inversors i a fomentar el dret de vot que aquests tenen assignat. De la mateixa manera, proposa alhora traslladar aquesta protecció als titulars d'accions sense vot, encara que no podem observar en la Directiva que es reguli àmpliament aquesta classe d'acció, ja que el que fa la UE és simplement traslladar la regulació pertanyent a una sèrie d'aspectes de les accions ordinàries a les accions sense vot.

Per contra, sí hem de tenir en compte que la Directiva assenyalada és la que més ha incidit en la regulació de les accions sense vot, les quals van ser nomenades ja en la Cinquena Directiva de la Comissió Europea, de nou d'octubre de 1972, relativa a l'estructura de les societats anònimes i les obligacions dels seus òrgans.

2.3. Dret comparat.

2.3.1. Dret anglosaxó.

En el dret de societats anglosaxó, el primer acte referent a la regulació de les accions sense vot es situa en el anomenat Llibre Verd, el qual enuncitava que la pràctica d'emetre accions desproveïdes del dret de vot, facultava als accionistes per mantenir un control absolut de la societat. Aquest sistema, també contemplava les accions ordinàries (equity shares) i les privilegiades (preferred shares), i és en ambdues categories on podem situar les accions sense vot, més conegudes com a non-voting shares. A més, hem de tenir en compte que en aquest sistema, el dret de vot no és considerat com un dret essencial de l'accionista.

Actualment, el nombre de societats que emet accions sense vot, ha descendit notablement per dos motius: el primer, pel recel que generen aquest tipus d'accions en el camp de la contractació borsària i el segon, pel canvi de la concepció britànica en quant al dret de vot, ja que aquest està assumint un paper més important, és a dir, es considera un dret essencial a l'estatut jurídic de tot inversor.

Centrant-nos més a Estats Units, la majoria dels seus estats han acceptat generosament les accions sense vot, encara que per contra, estats com Nebraska i Mississipi, n'han prohibit totalment la seva emissió. També succeeix el mateix en l'àmbit de la borsa, àmbit en el qual impera el recel cap a aquesta classe d'accions.

⁷ En "COMISSIÓ EUROPEA" http://ec.europa.eu/index_es.htm (3/6/2013)

2.3.2. Dret alemany.

Pel que respecta a la regulació de les accions sense vot en el sistema jurídic alemany, la veritat és que aquestes ja es van preveure en la Llei de societats per accions (LSA) de 1965, any en el qual es va ordenar i unificar tota la matèria societària. Tal classe d'accions, ja es contemplava en la citada Llei com una classe d'acció privilegiada, ja que en perdre el seu dret més important (el dret de vot), se li reconeixia a l'acció sense vot una prerrogativa de caràcter patrimonial.

Principalment, són les empreses o societats familiars, les que han tret més partit de les accions sense vot, perquè entre altres motius, gràcies a aquesta classe d'accions aconseguien superar els seus problemes financers sense posar en perill el control de l'empresa. Per contra, la pràctica d'aquestes accions era més aviat escassa en el sector bursàtil, segons els estudis realitzats per l'Institut für recht und Wirtschaft de Frankfurt.

2.3.3. Dret italià.

A Itàlia, les accions sense vot, conegudes més pròpiament com azioni di risparmio, van ser introduïdes l'any 1925, en virtut de la reforma del Codi de Comerç⁸. No obstant això, posteriorment es van eliminar de l'ordenament a través del Projecte Lombardi per les hostilitats que aquestes accions generaven. No va ser fins el 1974, que es van tornar a adoptar amb la seva essència inicial, és a dir, basades en l'estalvi i privades del dret de vot. Aquesta privació no suposava cap problema per a l'accionista sense vot, ja que aquest tenia un privilegi important en el repartiment de beneficis. Actualment, segueix sent considerable a Itàlia, l'emissió d'accions sense vot, a diferència de la majoria d'ordenaments jurídics.

2.3.4. Dret francès

L'origen de les accions sense vot a França, el trobem a la Llei de Pressupostos de 1957, la qual estava molt lligada als certificats petrolífers. Nou anys més tard, per raons similars a les d'Itàlia, el senat va fer desaparèixer aquesta classe d'accions del seu ordenament jurídic, i més endavant sobre la dècada dels vuitanta, França va decidir que no podia prescindir de les accions sense vot⁹. La decisió va ser motivada per la delicada situació econòmica del moment, i per atendre a les necessitats financeres, van observar que el més òptim era aprovar una llei en la qual es contemplessin aquesta classe d'accions, amb la finalitat de fomentar l'estalvi en les activitats industrials.

3. L'emissió de les accions sense vot.

3.1. Règim jurídic.

Les societats gaudeixen de total llibertat per crear les anomenades accions sense vot. Aquest principi de llibertat, si bé, està afectat per una sèrie de condicions legals, unes de tipus subjectiu i unes altres objectiu.

Pel que respecta a les condicions subjectives, l'art. 98 TRLSC ens assenyala que les societats anònimes podran emetre accions sense vot respectant un límit, el qual consisteix a emetre-les per un import nominal no superior a la meitat del capital social

⁸ PORFIRIO CARPIO, LEOPOLDO J., Las acciones sin voto...cit. pàg. 120.

⁹ PORFIRIO CARPIO, LEOPOLDO J., Las acciones sin voto...cit. pàg. 167.

desemborsat. De manera que totes les societats anònimes estan facultades per a l'emissió d'aquesta classe d'accions però aquest límit observat, impedeix que una part d'accionistes minoritaris arribin a fer-se amb el control de la societat¹⁰.

Relacionada amb les condicions subjectives, trobem en el dret francès una altra limitació. Aquesta té a veure amb la prohibició als administradors de la societat, d'emetre accions sense vot, per la raó que aquests puguin arribar a acumular més patrimoni. A França, no són compatibles el càrrec d'adreça i la privació del dret de vot.

El mateix precepte (98 TRLSC) ens porta a conèixer el límit objectiu, el qual radica que l'import nominal no sigui superior a la meitat del capital social desemborsat. De manera que ens hem de quedar amb “no superior a la meitat del capital social”, import que també repercutirà positivament a la societat, perquè contribuirà al fet que es mantingui la seva estructura tradicional. Seguint amb aquest límit, per determinar si les accions sense vot s'han creat dins dels paràmetres legals, es té en compte el valor nominal de totes les accions sense vot en relació al import desemborsat de tot el capital social, inclòs el valor nominal representat per les accions sense vot.

Deixant de costat aquestes condicions o limitacions legals, autors com Pivato¹¹, vinculaven la possibilitat d'emetre accions sense vot amb una certa estabilitat empresarial. Tal consell no s'ha seguit a Espanya i en part, s'ha permès d'aquesta manera que empreses que estiguin travessant cicles crítics, puguin evitar l'endeutament captant nous recursos, sense posar en perill el control de la societat.

3.2. L'emissió d'accions sense vot.

La creació d'aquest tipus d'accions es pot dur a terme en dos moments: el primer, en el qual es faria constar en els Estatuts fundacionals de la societat, o bé, posteriorment en un moment determinat, en el qual tal intenció seria viable a partir d'una modificació estatutària.

Quant al primer dels moments, també assenyalat com a moment fundacional, les accions sense vot hauran d'estar íntegrament subscrietes i desemborsades, almenys una quarta part del valor nominal de cadascuna de les accions sense vot. Aquesta prescripció la trobem en l'art. 79 TRLSC.

Si ens centrem en el següent moment, la societat crearà aquesta classe d'accions a través d'una ampliació de capital, en la qual haurà de tenir present que el valor de cadascuna de les accions sense vot haurà de ser desemborsat un 25%, almenys. L'augment del capital social amb l'emissió d'accions sense vot, haurà de ser acordat per la Junta general, atenc als requisits previstos en l'art. 285 et seq. TRLSC per a la modificació dels Estatuts socials.

Posteriorment, l'acord per a la modificació dels Estatuts socials s'adoptarà seguint les pautes prescrites en els art. 194-201 TRLSC. El primer d'aquests, assenjala que en el cas de les societats anònimes, serà necessari en primera convocatòria explicar almenys amb un total del 50% del capital subscrit amb dret de vot, per part dels accionistes presents o representats. Si per contra ens trobem en segona convocatòria, el quòrum

¹⁰ BORJABAD GONZALO, P, *Derecho Mercantil*, Lleida 2009, cit. Pàg. 396.

¹¹ PIVATO G., “I titoli mobiliari i la borsa valori in Italia”, *Revista delle Società*, 1975, cit, pàg. 452

exigit es veurà reduït la meitat, és a dir un 25%. També és possible que els percentatges dels quòrums puguin elevar-se, però per a això serà necessari que es realitzi sempre a través dels Estatuts socials¹².

3.2.3. El contravalor de la subscripció d'accions sense vot.

El contravalor de la subscripció d'accions sense vot està regulat en el Títol VIII, Capítol Segon, Secció primera, art. 295 i ss. Del Reial decret Legislatiu 1/2010, de 2 de juliol, pel qual s'aprova el Text Refós de la Llei de Societats de Capital.

El contravalor de l'augment pot consistir en: noves aportacions dineràries o no dineràries al patrimoni social; en la compensació de crèdits contra la societat, i en la transformació de reserves o beneficis que ja figurin en el patrimoni.

Per a l'augment amb càrrec a aportacions dineràries, l'art. 299 TRLSA ens exigeix la totalitat del desemborssament de les accions anteriorment emeses. La norma també permet que es pugui realitzar l'augment si la quantitat pendent de desemborssament no és superior al 3% del capital social.

A continuació, l'art. 300 de la mateixa Llei, ens assenyala que per a l'augment amb càrrec a aportacions no dineràries, els accionistes hauran d'estar en possessió d'un informe dels administradors en els quals es contemplin les aportacions projectades, les persones que les hagin d'efectuar, el nombre i el valor nominal de les accions que s'hagin de lliurar i les garanties que s'adoptin en virtut de l'aportació.

Quan l'augment consisteixi en la compensació de crèdits, hauran de donar-se els següents requisits, segons marca l'art. 301 TRLSA: que un 25% dels crèdits a compensar siguin líquids, vencibles i exigibles i que el venciment dels restants no sigui superior a cinc anys. D'altra banda, també es demana que els accionistes tinguin una certificació de l'auditor de comptes de la societat, perquè a través de la qual quedi acreditada la certesa dels crèdits.

Si el contravalor consisteix en reserves, l'art. 303 preveu que es puguin utilitzar les reserves disponibles, les cosines d'emissió i la reserva legal en la part que excedeixi del 10% del capital augmentat.

3.2.4. La representació de les accions sense vot.

Les accions sense vot, de la mateixa manera que les ordinàries, podran representar-se a través de dos mitjans: per títols i per anotacions en compte. El primer mitjà, per títols, està regulat en l'art. 113 TRLSA, i d'acord amb aquest, les accions podran ser de dues classes: nominatives o al portador. En el següent precepte, se'ns diu que en particular les accions sense vot, quan siguin representades a través de títols, hauran de fer constar la seva naturalesa en el mateix.

Atenent a la representació a partir d'anotacions en compte, regulada en l'art. 118 de la mateixa Llei, hem de tenir en compte que aquest règim segueix les prescripcions de la normativa del Mercat de Valors.

¹² PORFIRIO CARPIO, LEOPOLDO J., Las acciones sin voto...cit. pàg. 289.

4. L'estatut jurídic de l'accionista sense vot i la seva tutela.

4.1. Els drets de l'accionista sense vot.

En particular, el titular d'accions sense vot, posseeix un estatut jurídic que consta d'una sèrie de drets, els quals li vénen atorgats en els art. 99-102 TRLSC.

a) Dret a un dividend preferent

Aquest dividend pot ser fix o variable, modalitat que s'indicarà en els Estatuts socials. Segons pauta l'art.99, si existeixen beneficis distribuïbles, la societat està obligada a repartir-los¹³. Llavors, d'acord amb el dividend establert, cada accionista tindrà dret a obtenir el que li correspon de la mateixa manera que a l'accionista ordinari. De manera que si hi ha benefici, el dividend pot establir-se d'acord amb les següents característiques: obligatori, mínim, preferent, acumulable i doble. Ens podem trobar amb que la societat no disposi de beneficis. En aquest cas, el dividend haurà de ser pagat en els cinc exercicis següents i els accionistes (sense vot) tindran assignat el dret de vot fins que siguin rescabats.¹⁴

b) Privilegi en cas de reducció del capital per pèrdues

Seguint l'articulat, l'art. 100, els titulars d'accions sense vot no queden afectats en cas de reducció del capital per pèrdues i tenen dret a obtenir el pagament d'una quota de liquidació abans que es distribueixi qualsevol quantitat a la resta d'accionistes ordinaris. La reducció de capital es podrà dur a terme a partir de tres formes: a partir de la disminució del valor nominal de les accions, la seva amortització o la seva agrupació per bescanviar-les¹⁵. Com s'ha avançat, les accions sense vot no participen en les pèrdues, sempre que aquestes puguin cobrir-se amb l'amortització de les restants accions. El fet que les accions sense vot no surtin perjudicades davant una reducció de capital, no suposa cap discriminació respecte la resta d'accions, ja que les societats poden emetre accions privilegiades que participin en les pèrdues més tard.

c) Privilegi en la quota de liquidació

Les accions sense vot, d'acord amb l'art. 101, tenen preferència a l'hora del repartiment de la quota de liquidació pel valor desemborsat per la seva corresponent acció¹⁶.

Aquest privilegi, neix en el moment en què s'aprova el balanç final de liquidació. De manera que, en cas que es procedeixi a la liquidació de la societat, els accionistes sense vot cobraran abans que la resta. Cap apuntar que aquest privilegi, poques vegades arriba a ser aplicable en la pràctica, ja que abans d'abonar la quota de liquidació als accionistes, s'han de satisfer tots els deutes que hagi contret la societat.

¹³ RUIZ DE VELASCO, A. , *Manual de Derecho Mercantil*, Cometas Madrid, 2007, cit. Pág. 296.

¹⁴ GONZÁLEZ DE LA IGLESIA, AMPARO. "Las acciones sin voto, derechos y tutela de los accionistas", 2006, 5/3/2013.

¹⁵ Aquestes accions responen als privilegis que incorporen respecte de les ordinàries, en relació als dividends, la quota de liquidació. PORFIRIO CARPIO, LEOPOLDO JOSÉ, *Las acciones sin voto...*cit. pàg. 68.

¹⁶ Quan finalitza la liquidació, els liquidadors elaboren el balanç final, i també determinen la quota d'actiu social que s'ha de repartir per cada acció. BROSETA PONT, M., *Manual de Derecho Mercantil*,cit. pàg. 309.

D'altra banda, encara que aquesta classe d'accionistes estigui privada del dret de vot, comparteix juntament amb els accionistes ordinaris el dret d'assistència, encara que limitat. Bé és així, perquè els titulars d'accions sense vot sí poden estar informats¹⁷ sobre les qüestions socials, però en cap cas poden entrar en elles, ja que no estan en possessió de les facultats de gestió i direcció dels assumptes socials. Una altra limitació que contempla la Llei, és que els accionistes sense vot no podran agrupar-se per designar membres del Consell d'Administració (art. 102 i 103 TRLSC).

4.2. Les obligacions dels accionistes sense vot.

L'accionista sense vot, per la seva condició de soci, té l'obligació d'aportar a la societat la part de capital que hagi quedat pendent de desemborsament. Aquesta obligació és coneguda com a "deute per dividends passius", i per al seu total i efectiu compliment, l'accionista ha d'estar atent a les prescripcions que s'observen respecte la forma i el termini en els Estatuts socials¹⁸.

Si per contra, l'accionista no satisfà l'import contret sobre la base de l'obligació, en el termini previst, podem afirmar que el mateix es troba en mora, tal com preveu l'art. 82 de la mateixa Llei. En aquest cas, la societat està facultada per reclamar a l'accionista el compliment de l'obligació, juntament amb l'abonament de l'interès legal dels diners i els danys i perjudicis que hagi causat la morositat. Posteriorment, una vegada el deutor hagi complert amb l'obligació, podrà reclamar els desemborsaments pendents que no hagin prescrit.

La següent obligació és la que identifiquem amb la de realitzar prestacions accessòries. Aquesta obligació, es regula en els art. 86-89 TRLSC. Aquestes prestacions es poden preveure en els Estatuts de la societat, els quals n'hauran de determinar el seu contingut, la seva retribució (si no són gratuïtes), la seva obligatorietat o no, i altres clàusules. En el cas que es configuren com retribuïdes, l'import no haurà de ser superior al de la prestació, i el soci que estigui sotmès a una prestació accessòria, tindrà dret a ser compensat.

Un altre aspecte rellevant quant a aquesta obligació, és que aquestes prestacions poden transmetre's, així ens informa l'art. 88 de la Llei, sempre i quant es compti amb el consentiment i autorització de la societat. D'altra banda, la creació, modificació i extinció anticipada d'aquesta obligació, requereix el consentiment de l'obligat, a més de seguir el règim de la modificació estatutària. Finalment, si per causes involuntàries l'obligat no pogués complir la prestació, no per això perdria la seva condició de soci. (89 TRLSC).

4.3. La tutela dels accionistes sense vot.

La tutela establerta legalment a favor del titular d'accions sense vot s'instrumenta a través de dos grans vies: en primer lloc, la recuperació del dret de vot en determinats supòsits, i en segon lloc, amb un dret de vot especial.

L'art. 99.3, ens informa que el supòsit que dona lloc a la recuperació del dret de vot consisteix o bé en l'absència de beneficis distribuïbles, o bé en el fet que tanmateix existint beneficis, aquests siguin insuficients.

¹⁷ URÍA, R. *Derecho Mercantil*, Marcial Pons 2001, cit pàg. 267.

¹⁸ URÍA, R. *Derecho Mercantil*, cit. Pàg. 265.

Un altre supòsit, mitjançant el qual es recupera el dret de vot, és el tipificat en l'art. 100.2 TRLSC. Aquest consisteix, en què quan té lloc una reducció de capital en la qual s'amortitzin tant les accions ordinàries com les privilegiades, entre elles les sense vot, els titulars d'aquestes últimes tindran el dret de vot fins que se'ls restableixi la seva proporció prevista legalment.

Finalment, amb la finalitat de protegir als accionistes sense vot, l'art. 103 estableix, que quan una modificació estatutària pugui perjudicar als drets de les accions sense vot, serà necessari que intervingui l'acord de la majoria d'accions afectades.

Aquesta "cessió" del dret de vot en determinats supòsits, es pot exercir en una votació separada dins de la Junta general o bé en una junta especial. Aquesta, permet que davant qualsevol modificació estatutària que pugui lesionar directa o indirectament els drets dels accionistes sense vot, els afectats puguin reunir-se en aquesta junta per tractar i valorar les conseqüències i en definitiva l'impacte de la modificació sobre les accions sense vot.

De manera que amb aquesta Junta especial s'aconsegueix d'alguna manera, crear un tipus d'associació d'accionistes, en aquest cas sense vot, dins de la societat, que vetlla pels drets, els interessos i la tutela dels seus propis accionistes. A Espanya comptem amb l'Associació d'Accionistes Minoritaris d'empreses cotitzades, des del 2005, entre altres.

5. Conclusions.

Hem pogut comprovar al llarg del treball que, efectivament, les accions sense vot poden suposar un mitjà de finançament útil per a les empreses familiars, això és així, perquè aquestes accions respecten la propietat, la direcció i la vegada els valors de l'empresa, ja que no interfereixen en els assumptes socials, i proporcionen el més important, finançament.

D'altra banda, podem destacar que la seva escassa pràctica global ha anat acompanyada al mateix temps d'una escassa regulació, encara que hem d'assenyalar també que països com Itàlia i Alemanya han acceptat generosament a aquesta classe d'acció. Una altra de les particularitats del règim al que està sotmès el titular d'accions sense vot, radica en la creació d'un òrgan especial, en el qual es reuneixen aquesta classe d'accionistes per separat per valorar i debatre tots els assumptes que els puguin arribar a afectar.

Per finalitzar, concloem que les accions sense vot poden resultar molt útils en la nostra economia amb multitud de petites i mitjanes empreses de caràcter familiar, necessitades de liquidesa, amb restriccions en el sector financer i tenint en compte l'actual context de crisi financera en el que ens trobem. L'emissió d'accions sense vot, pot suposar una interessant font de recursos propis sense que l'empresa perdi control decisor en el Consell i sense necessitat d'augmentar el risc d'aquestes empreses en la comunitat financera.